

Gelezen voor de Historische Kring Bussum:

Esther Blom: De vlam van het menselijk denken, Nico van Suchtelen (1878- 1949)

De biografie van Nico van Suchtelen werd door zijn kleindochter, Ester Blom (1948), geschreven.

Uit deze levensbeschrijving komt Van Suchtelen naar voren als een zeer veelzijdig man met een brede belangstelling voor de wereld om hem heen. Het boek geeft tegelijkertijd een aardig inzicht in het leven en levensgevoel van kunstenaars en geleerden en hun onderlinge relaties in het Nederland van het eind van de 19de en het begin van de 20ste eeuw.

Van Suchtelen heeft er naar gestreefd kennis en literatuur toegankelijk te maken voor een breder publiek. Daarvan getuigen o.a. zijn werk voor "De Maatschappij tot verspreiding van goede en goedkope literatuur" (de latere uitgeverij de Wereldbibliotheek) en zijn vele vertalingen.

Hij consumeerde niet alleen de ideeën en gedachten van anderen maar probeerde daar ook iets mee te doen.

Zo ontstond door een oproep van hem in het Handelsblad n.a.v. de Eerste Wereldoorlog de Europese Statenbond. En ook aan de emancipatie van vrouwen droeg hij zijn steentje bij: door de Wereldbibliotheek werd het maandblad *Leven en Werken*, bestemd voor meisjes en vrouwen die willen of moeten werken, uitgegeven. En als de psychoanalyse haar intrede doet is hij in 1919 één van de oprichters van de Studievereniging voor Physical Research.

Kortom een sociaal en internationaal denkend mens die heeft gewoekerd

met zijn talenten en die heeft getracht kennis en inzichten toegankelijk te maken voor anderen. Maar hij was meer dan een doorgeefluik en nam niet kritiekloos andermans ideeën over.

Zijn contacten met het dorp Bussum beperken zich tot slechts 3, weliswaar niet onbelangrijke, momenten in zijn leven.

Het eerste contact ontstaat rond 1900. Nog in zijn middelbare schooltijd stuurt hij Frederik van Eeden één van zijn pennevruchten toe. Na zijn examen brengt hij dan zijn eerste bezoek aan het Bussumse Walden.

Nico van Suchtelen was niet wat je noemt een kamergeleerde. Naast zijn belangstelling voor de literatuur, exacte en staatswetenschappen kon hij bijvoorbeeld als student ook opgaan in het werk in de kolonie van Van Eeden.

Zijn verblijf op Walden, eerst als gast en betalend logé, later als niet-betalende kolonist, ervoer hij als een bevrijding uit het burgerlijke Haarlem waar hij zijn middelbare schooltijd grotendeels had doorgebracht. Hier ontmoette hij ook de vier vrouwen die zijn leven zouden beïnvloeden: Martha van Eeden (de vrouw van Frederik), Betsy van Hoogstraten (een vriendin van Van Eeden) en haar dochters Mary en Carry. De eerste zorgt in zijn kolonietijd als een moeder voor hem; de tweede zal later zijn schoonmoeder worden; de derde wordt zijn eerste (?) en onbeantwoorde liefde en de vierde wordt zijn

(eerste) vrouw. Na Mary's afwijzing (zij verlooft zich met Rudolf Mauve) vindt hij troost bij Carry, de andere dochter van Betsy. Moeder en dochter hadden inmiddels Walden verlaten omdat daar Truida Everts als nieuwe vriendin van Van Eeden, haar intrede had gedaan. Carry laat dan haar eigen huis in Bloemendaal bouwen. Nico trouwt haar in 1902 en trekt bij haar in. Betsy laat een huis vlak naast hen bouwen. En dat blijft zo: voordurend is zijn schoonmoeder in de buurt. Dat kan soms handig zijn, je hebt altijd een oppas in de buurt, maar het kan ook de verhoudingen in een gezin vertroebelen. Esther Blom vermoedt dan ook dat de aanwezigheid van Betsy de relatie tussen Carry en Nico nadelig heeft beïnvloed.

Het tweede contact met Bussum vindt plaats als hij zich in 1912 met zijn gezin en schoonmoeder tijdelijk vestigt in Bussum op de Kon. Sophielaan. In die tijd zou hij kennismemaakt kunnen hebben met de vrouw die zijn tweede echtgenote zou worden. Tosa van der Werff woonde nl. in die tijd (vanaf haar huwelijk met Op de Coul in 1907) in de Nagtglaslaan met als achterburen het gezin van Carry's broer. Maar Esther Blom vermeldt niets over

enig contact uit die tijd. Het derde contact met Bussum is min of meer clandestien te noemen. Na de geboorte van het vijfde kind in 1918 verslechtert de relatie tussen Carry en Nico. Nico, die altijd al geïnteresseerd was in intellectuele en zelfstandige vrouwen en met hen vriendschappelijke relaties en briefwisselingen onderhield, zoekt zijn heil bij de intelligente en vrolijke Tosa van der Werff. Haar huwelijk met Theo Op de Coul stelt dan al niets meer voor. In 1921, enkele maanden na de geboorte van hun eerste kind, trouwen Tosa en Nico. Zij gaan dan in Nico's huis in Blaricum wonen. Carry vestigt zich met haar 5 kinderen en moeder weer in Bloemendaal. Waar Van Eden hen volgens Esther Blom min of meer regelmatig bezoekt. Op Walden deed indertijd al het rijmpje de ronde: Aan wie is hij verknochter, aan moeder of aan dochter?

Verder wordt door Esther Blom het dorp Bussum niet meer genoemd. Van Suchtelen heeft nog wel contact met Van Eeden maar dat lijkt zich te beperken tot het min of meer zakelijke.

Joke van den Bosch

Bussumkalender

Wegens het succes van vorig jaar heeft ons lid de heer J.H. Schweitzer opnieuw een kalender samengesteld met oude foto's van Bussum. De kalender kreeg de naam "Aan de grenzen van Bussum" en is te koop bij drukkerij "Atlantis" aan de Poststraat en kost f. 7,—.